

fekete-fehér
normál
magyar hang
2/467 m
15 perc

Gyártó ország: Magyarország
Gyártó cég: MAFILM HDS
Gyártási év: 1977

rendező: fi: Kolonits Ilona
munkatársak: Szabó Árpád, op.
Gere Mara *dram*
Dióssy Ferenc *op. asz.*
Kovács Ilona *vágó*
Wechter Ernő *hang*
Sztankay József
Breier György *gy. v.*

Riport a szovjetunióbeli Uszt-Ilimszkben dolgozó háromszáz magyar fiatal mindennapi életéről.

Minusz 25°-os hidegben dolgoznak a különböző szocialista országokból érkezett munkásokkal együtt azok a magyar fiatalok, akik vállalták, hogy családjuktól távol, szokatlan időjárási körülmények között és eddig nem ismert munkafeltételek mellett segítenek felépíteni egy cellulózkombinátot. A minden kényelemmel felszerelt, korszerű, kényelmes munkásszálláson saját kis rádióállomást hoztak létre, hogy a rendelkezésükre álló folyóiratok, könyvek, hanglemezek mellett ezzel is megkönnyítsák a honvágy leküzdését.

A filmből azt is megtudjuk, hogy nem most járnak először magyarok a távoli Szibériában. Az I. világháború alatt a hadifoglyok között már voltak magyarok, s közülük sokan Lenin katonái lettek, csatlakoztak az internacionalista Vörös Gárdához, s itt telepedtek le. A film megszólaltat néhány magyar veteránt, akik a régi időkre emlékeznek.

1977. december 14.

Hollós Adrienne

JÓREGGELT SZIBÉRIA

Szibéria... Végláthatatlan havas tájaival, felmérhetetlen természeti kincsével... Távoli, különös világ. A tajga vonatai 8 ezer kilométernyi hosszúságban Magyarországtól... A tééken mégis valahogy ismerősek a városnevek: Omszk, Tomsk, Bratszk, Irkutszk... S a "fenséges Bajkál" ... a világ legtisztább, legmélyebb tava, amelyből hosszú útjára indul az Angara folyó.

Uszty - Ilimszk... Ez a név is ismerősen eseng már, 10 éve még alig 6 ezer ember élt itt, most 60 ezer. Város született az Angara partján. Rohamos gyarapodása a távoli, sord vidék fejlődését jelképezi... Itt él, itt dolgozik 300 magyar fiatal. A cellulóz-kombinát építkezésén s az egyre növekvő város gyarapításán munkálkodnak. Jó reggelt, Szibéria! A Kun Béla ifjúsági brigád stúdiója megkezdi reggeli műsorát. Uszty-Ilimszk felett derült az égbolt. A hőmérséklet mínusz 25 fok.

"Csak" mínusz 25 fok van: orrefelé így közeledik a tavasz. A 7-8 hónapig tartó telek olykor 50-52 fokban hidegeket is hoznak. A nemzetköziség, a közös kemény munkában edződő barátság jelzőtáblái ezek. A szovjet építők oldalán nemcsak magyar, hanem bolgár és német fiatalok is dolgoznak. Sainte a föld mondult meg itt néhány évvel ezelőtt. 500 hektárnyi területen épül a cellulóz-kombinát, amelynek örök nyersanyagát, a fát adja majd a 80-90 évenként teljesen megújuló tajga...

A betonmassza gőzölög a nagy hidegben. Alulról fűtik elektromos vezetékkel. A magyar fiatalok betonozzák itt a hántolómill aljzatát... Meg kell birkózni vassal, szerszámmal, olykor több méssányi teherrel, csakugy, mint itthon... Hanem itt egy másik embert próbáló erővel is: a szibériai éghajlattal... Kisék betonozó csoportja "rekorddal" áll az élen: az egyik nagy nekirugaszkodás idején egy műszak alatt 247 köbméterre javították az addig 196 köbméteres betonozási esetsot. Igazi harc ez... Olykor fánál, fémnél keményebbnek kell lenni...

Omszk, Tomsk, Irkutszk... régen ismert nevek... Magyarok itt már 60 évvel ezelőtt is jártak... Az első világháború szibériai hadifogolytáboraiából idült haza a forradalomért egykor 100 ezer magyar, s lett a Nagy Októberben született Vörös Hadsereg katonája... A győzelmes forradalom után sokan közülünk letelepedtek, második hazájuknak választották ezt a földet. 1917-ben már fegyvert kaptunk az orosz munkásoktól, mikor beállt az októberi forradalom, összejöttünk és megalakítottuk az internacionalista vörös gárdát. A mi feladatunk, s mi amibe csak belekerül élet-halálba vissza kell tartani, fűl kell tartani a fehéreket, s Belaja folyó, az Angarába folyik az a folyó, ott azon a helyen vissza kell tartani a fehéreket, amennyire csak lehet. Megjegyzem, nagyon érdekes és fontos dolog az, amikor kinnt voltam a Belaja-racsán, értesítést kaptunk, hogy a hátunk mögött Irkutszkba a fehérek felleptek a hátunk mögött és elfoglalták Irkutszskot. Akkor vissza kellett vonulni a Bajkál-i tóhoz és azt reméltük, hogy ott fűl tudjuk tartani nagyon sok időn keresztül. Az egykori harcok

sírhelyén ma Szibéria kibontakozó, békés, gazdasági forradalmának most készülő "emlékművei" emelkednek. Serény teherautók hordják az építőanyagot messzi tájakról, a tengerre duzzasztott Angara jegén. Mi magyarok, ebben a mostani "forradalomban" is együtt harcolunk Szibéria munkásaival... Nem tünés ez a szó ott, ahol néha sebet szakítva ragad a tenyérhez a szerszám. Raggyal, engedetlen eszközökkel, hőmérőkkel csatázik itt a 300 magyar... Ahol az 50 fokok hidegben már éveként pattan el a vaspánt, a szilánkokra hullik szót a fa... ott minden munkásikerért kétszeresen kell mekldödni. Nákovics János születtem én Magyarországon, Magyarváron 1888. június 16-án. Mikor a forradalom volt, minket felszabadítottak. Menjetek ahová akartok, ne hová menjünk az Északi sarkon, ottan messzi volt. Ide értünk Irkutskba, mi nem ismertünk senkit, csak voltak elvtársak, azt mondták, gyerekek ti magyarok vagytok, magyarok, gyertek az internacionálé hadseregbe. Örömet, adjatok fegyvert és bugyem harcolni. Voltak a hadseregbe magyar gyerekek, és meghaltak itten és itt vannak eltemetve az Orosz földbe. És itt vannak az egykori hősök, az elesettek és megmaradtak unokái, dédunokái... Szabolcsból és Vasmól, Borsodból és a Hajdusághból... Szombathelytől-Hyiregyházáig szerte Magyarországról... Onszkban Ligeti Károly, az egykori magyar forradalmár emléket tábla is, utna is őrsi. Rá emlékezik azok az Onszkban élő magyarok is, akik egykor hűséges fegyvertársai voltak. A Ligeti azt mondta és az oroszok is mondták azt, hogy magyarok fegyvert fogjatek, 40 ezer fegyvert mi tudunk adni, és annál a fegyverrel Magyarországra mentek. Besséltünk, gyerekek, gyerekek, fugjuk fegyvert. Azt mondja a Ligeti elvtárs, hogy testvérek, nemni kell az orosz testvéreknek segiteni. És hat évtized múltán a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség felhívására fiatal magyar építők érkeztek a tajgába... segiteni... Fegyverük a szakértelen, a tudás, és ma itt, erre van szükség. Az egykori forradalmárok vezetői: Fuhacsevszkij... Csapajev... Frunze... Bugyonaj... Vorosilov... és a többiek... és a tomski magyar harcosok élén: Kun Béla... Emléket ma is utak őrsik a városban, a nevével indul Szibériába a vonat. A Kun Béla építőbrigád önkéntesei a forradalmi hagyományok folytatására is vállalkoztak... S a mostani békés gazdasági forradalomban, a nagy szibériai megújulásban naponta bizonyítják munkájukkal, hogy nemcsak a romantika a magasabb jóvedelem reménye hozta őket ide, hanem a közös tenniakarás. Hatvan éve novénik itt a Tungir folyó partján ezt a helyet így: Magyar Gázló... Itt harcolt az utolsó leheletig 400 magyar vöröskatoná... A fehérek tulajdonképpen végül legyűrte őket, de a forradalmat nem lehetett megállítani: áldozatuk értelmes áldozat volt... A tajga ma is őrsi a halott harcosok hátrahagyott tárgyait... és a tajga őrsi végső nyugalmaikat is... Kösei utódaik most itt élnek Usty-Ilinszkban... Figyelem, figyelem! Megérkeztek a legújabb könyvek Magyarországról. A nyolcadik emeleti klubszobában 3 és 5 között várjuk az érdeklődőket. Nagyon messze van innen a haza, az otthon. Egy kis Magyarországot teremtettek maguk köré apró tárgyakból, képekből, emlékekből...

hogy olykor, ha megérkezik a honvágy-hullám, könnyebb
legyen elviselni a 8 ezer kilométeres távolságot...
Kétkedik munkája minden, sok-sok feláldozott óra a
szabadidőben... Otthon ez már, igazi otthon. Egy kicsiny
darab a hazából, a távoli Szibériában... Itt élnek,
itt dolgoznak ők háromszázan, magyarok... 3 élnek, dol-
goznak itt oroszok, bolgárok, németek, a régen megtanult
nemzetköziség szellemében.

Kolonits Ilona, Szabó Árpád, Gere Mária, Diossi Ferenc,
Kovács Ilona, Wechter Ernő, Sztankay József, Breier György,
Készült a HAFILM Híradó- és Dokumentumfilm Stúdiójában
Magyarországon forgalomba hozza a MOKÉP.
HI 009767/1977.